

‘Geplaatst en opgehangen tot een eeuwige gedagtenisse’. Over koning Radboud en zijn relatie met Medemblik

De namen Medemblik en Radboud vormen een hechte twee-eenheid. Naast het kasteel dragen diverse verenigingen, bedrijven, producten en evenementen in de stad de naam van de Friese koning. Tevens hangt in het voormalige stadhuis het voor zover bekend oudste geschilderde portret van de vorst. Radboud is onderdeel van Medembliks stedelijke identiteit, maar hoe is dat zo gekomen?

In deze bijdrage gaan wij in op de historische achtergrond van Medemblik als ‘Radboudveste’ en het schilderij dat tot op de dag van vandaag tastbaar herinnert aan een zeventiende-eeuwse *city marketing*-campagne. Deze tekst is een (ingekorte) bewerking van ons artikel voor het 100e jaarboek van het Fries Genootschap.¹

Kronieken

Het Hollandse kustgebied met West-Friesland vormde in de vroege middeleeuwen het centrale machtsgebied van koning Radboud. Medemblik bestond toen reeds als handelsnederzetting, maar of de vorst hier of elders resideerde is onbekend.²

De vermoedelijk oudste associatie met Medemblik als de koninklijke woonplaats dateert uit 1517. Toen verscheen de eerste druk van de Divisiekroniek. Dit werk van humanist Cornelius Aurelius heeft grote invloed gehad op de vaderlandse geschiedschrijving. Het was tot en met de zeventiende eeuw het meest gelezen boek over de historie van Holland. Aurelius meende dat West-Friesland in het jaar 300 na Christus door vijf heren werd bewoond. Eén ervan was Diederik van Friesland, een voorvader van koning Radboud. Volgens de auteur had deze Diederik ‘sinen woenstat ende coninlicken stoel in Medemblic’. In de Divisiekroniek staat ook vermeld dat zich in Medemblik later de ‘coninlicke sale ende hof’ van Radboud bevond. De Friese koning zou daarnaar zijn teruggekeerd nadat hij door de Franken uit Utrecht was verjaagd.³

Latere geschiedkundige werken roerden ook de oude Friese ontstaansgeschiedenis van Medemblik aan, zoals de kroniek van Friesland van Pier Winsemius uit 1622. Dit werk diende als bron voor de kroniek van Medemblik van Dirk Burger van Schoorel, waarvan de eerste editie in 1710 het licht zag. De stadschroniqueur opent zijn geschiedenis van Medemblik met de eerdergenoemde Diederik die de stad in 334 zou hebben gesticht en het ‘slot of ’t casteel’ heeft gebouwd.

De vierde (en tevens laatste) druk van de stadskroniek (1767) werd voorzien van drie prenten waarvan één de voorgenomen doop van koning Radboud afbeeldt.⁴

Afb. 1: Diederik, eerste hertog der Friezen. Met op de achtergrond de stad Medemblik. Vervaardigd door Pieter Feddes van Harlingen (1618-1620).

Stedentrots

De betrouwbaarheid van het werk van Aurelius en andere schrijvers ten aanzien van de Radboudgeschiedenis van Medemblik werd in de zeventiende eeuw al betwijfeld.⁵ Maar dat weerhield het stadsbestuur en de stedelingen niet om de Friese ontstaansgeschiedenis en de relatie met koning Radboud te omarmen en uit te dragen. De oude en koninklijke historie gaf de stad aanzien, vergelijkbaar met de voorname afkomst van een adellijke familie. Medemblik kon zich daarmee onderscheiden, niet in de laatste plaats van de grotere buurstedes Hoorn en Enkhuizen. In de zeventiende eeuw uitte men deze stedentrots in diverse vormen. Zo schonk Medemblik in 1634 een gebrandschilderd glas aan de kerk van Oterleek.

Daarin was de volgende tekst aangebracht: 't Koninglijk Medemblick dit glas hier heeft gegeven, om niet naer schijn, maar zijn den Heer te helpen leven'.⁶

In 1650 verscheen het *Medenblicker Scharre-zootje*, een liedboekje van organist Hendrick Jansz Prins. Dit bevat een ode aan de stad en begint met het volgende vers: *O Medenblick! voormaels gebouwt van Hoogh-ghebooren Konings hands, Door Diederijck, Soon van Radbout, Een Heer en Prins der Noorderlanden.*⁷

De stedentrots kwam ook tot uiting in de naamgeving van een oorlogsschip. Ten tijde van de Eerste Engelse Oorlog (1652-1654) maakte de 'Koning Radboud' deel uit van de Nederlandse militaire vloot. Dit schip was uitgerust door de zogeheten Directie van Medemblick, een organisatie die was opgericht om de handelsvaart op de Noord- en Oostzee te beschermen. De 'Koning Radboud' was in 1653 te Amsterdam gekocht en alle uitgaven voor de aankoop en uitrusting kwamen ten laste van de stadskas.⁸

Afb.2: Het portret van Koning Radboud op het voormalige stadhuis in Medemblick.

In augustus van dat jaar nam het schip en zijn bemanning deel aan de Slag bij Ter Heijde, maar als gevolg van een storm ging het drie maanden later verloren.⁹

Kasteel Radboud

Het kasteel in Medemblik werd in de dertiende eeuw als dwangburcht gebouwd door de Hollandse graaf Floris V en diende als militair en bestuurlijk steunpunt van Holland in West-Friesland. Nadat het tegen het einde van de zestiende eeuw deels werd ontmanteld en in de nieuwe stadsomwalling van Medemblik geïntegreerd, kreeg het slot een nieuwe bestemming. Deze laat zich het best omschrijven als een multifunctioneel stadsgebouw. Het kasteel was in de zeventiende eeuw primair het onderkomen van de schutterij. Daarnaast functioneerde het als stadsgevangenis, wapenopslag en na 1661 ook als tweede gebedshuis van de gereformeerden¹⁰. In 1632 besloot het stadsbestuur de vergaderingen van de eerdergenoemde Directie van Medemblik in het kasteel te laten plaatsvinden om zo 'het respect van de directie te doen wassen'.¹¹

Voor zover bekend, werd het gebouw in de zeventiende eeuw nog niet Kasteel Radboud genoemd. Men duidde het gewoonweg aan als kasteel, slot en later ook Oosterkerk. Toch werd het middeleeuwse bouwwerk toen al aan koning Radboud verbonden. Het kasteel is oud, voornamelijk en maakte de Radboudgeschiedenis van Medemblik tastbaar. Cornelis Rhijnenburgh, een Medemblikker chirurgijn, was er zeker van dat de vorst menigmaal in het kasteel had verbleven en dichtte daarover de volgende regels: *Het Slot wel eer ghebouwt voor menigh hondert laren. In 't Heydendom, (daer wy voortijds oock onder waren). Maer wie die Stichters zijn daer weet men weynigh van, Waer over dat ick oock niet sekers setten kan. Maer dit staet heden vast, dat seker Vriesse Koning Radboud, daer menighmael ghehouden heeft sijn Wooning*.¹²

In de achttiende eeuw gebruikten ook de aalmoezeniersvoogden het kasteel als vergaderplaats. Toen zij eind 1764 een rekening opmaakten voor de burgemeesters van Medemblik, sloten zij deze af met de woorden: 'Altus gedaen op het casteel van Radbout'.¹³ Het is dan nog maar een kleine stap om te komen tot de naam Kasteel Radboud.

Portretten van Radboud

In het licht van de Medemblikker Radboudpromotie kon de aanschaf van een heus schilderij van de Friese koning niet uitblijven. Het stadsbestuur liet zich wellicht inspireren door de portrettraditie die rondom Radboud was ontstaan in de tweede helft van de zestiende eeuw. In de gebieden van het historische Frisia waren diverse afbeeldingen van de illustere vorst in omloop. Onder meer de rechtsgeleerde Viglius van Aytta bezat in 1570 een 'picturam effigiem Radbodi'.

De jurist en hoogleraar Joachim Hopperus wenste daarvan een kopie te laten maken. Beide Friese notabelen verkeerden in de hoogste hofkringen. De waarde die zij aan Radboud toeschreven, getuigt wel uit het feit dat zij koning Filips II met een portret begunstigde.¹⁴ Van Viglius' exemplaar is bekend dat het zich in 1599 in Deventer bevond en dat de edelman Sweder Schele er toen een kopie van liet vervaardigen.¹⁵

Het is ongewis hoe deze en andere Radboudportretten eruitzagen en of zij van elkaar verschilden. Daarnaast is lastig te achterhalen of zij de tand des tijds hebben doorstaan. Er zijn slechts enkele concrete verwijzingen naar portretten bekend. Bijvoorbeeld de registratie dat Poppe van Burmania in 1638 een 'skilderij fan Redbad' bezat. Het blijft gissen of dat een eigentijdse of zestiende-eeuwse versie betrof.¹⁶ De Friese historicus Wumkes hield voor mogelijk dat Aytta's exemplaar uiteindelijk in Medemblik belandde. Dat is evenwel onwaarschijnlijk, aangezien deskundigen het Medemblikker schilderij, met de huidige kennis, dateren als zeventiende-eeuws.¹⁷

Afb. 3: Het Radboudportret van de familie Van Sminia.

Het Medemblikker portret

De oudste vermelding van het Medemblikker portret vindt men in de kroniek van stadsklerk Cornelis Jansz. Opperdoes: in 1664 hing in de pas verbouwde burgemeesterskamer 'het beelt van den coninck Radboudt in een gulden lyst'.¹⁸

Volgens Dirk Burger van Schoorel, die 'dese Schilderye' in juni 1708 met eigen ogen zag, was het portret anno 1670 in Den Haag gekocht door burgemeester Nicolaas Stellingwerff.¹⁹ Dat jaartal kan niet juist zijn, aangezien de stadsbestuurder overleed in 1667.

Tezamen met de notie van Opperdoes is het even goed aannemelijk dat de aanschaf of vervaardiging van het schilderij plaats had in de periode van de verbouwing van het stadhuis, ca. 1663-1666. Zowel aan de binnen- als buitenzijde onderging het gebouw een ingrijpende, kostbare, maar noodzakelijke renovatie.²⁰ De schepenkamer werd onder handen genomen en de burgemeesterskamer kreeg nieuwe stoelen, goudleren behang en een stijlvol tafellaken. De kozijnen, plafonds en trap werden geverfd en de pilaren gemarmerd.²¹

Wij hebben een paar middagen in het Westfries Archief het stadsarchief doorgeploeterd op zoek naar een 'bonnetje' van het schilderij. In overgeleverde stadsrekeningen vonden wij diverse betalingsbewijzen van de uitgebreide interieurverfraaiing, maar helaas geen onbetwiste verwijzing naar het portret.²² Een flard informatie staat wellicht vermeld in een factuur van schilder en glazenmaker Gerrit Olvertsz Petten. Voor 'dat beelt op stathuys geferuw en vergult' brengt hij op 24 augustus 1664 drie gulden in rekening.²³

Wellicht betreft het hier het beeld van Vrouwe Justitia aan de buitengevel, of misschien heeft hij het schilderij van Radboud bijgewerkt of aangepast. De wat zakelijke omschrijving van het object ('dat beelt') maakt de kans klein dat hij de koning zelf op het doek zette.

Meer plausibel is dat Petten verantwoordelijk was voor het goudschilderen van de lijst.

Afb. 4: De kopie van het oorspronkelijke Medemblicker portret, geschilderd door Chris Manshande.

Opperdoes refereert daar in 1664 immers specifiek aan en Burger van Schoorel weet dat de burgemeesters 'gesamentlyken [een] vergulden lyst hebben laten ommake', waarna de heren het schilderij boven de schoorsteen ophingen ter 'eeuwige gedagtenisse'.²⁴ Mocht het inderdaad om het louter aanbrenge van schilderen van een lijst gaan, dan is het niet ondenkbaar dat het portret al vóór de verbouwing van het stadhuis tot de inventaris behoorde. Het blijft speculatie, net als de vraag of Radbouds afbeelding uniek was, of gebaseerd op een bestaand exemplaar.

Andere bekende portretten

Uniek of niet, het Medemblicker schilderij is momenteel vermoedelijk het oudste geschilderde Radboudportret. Een intensieve zoektocht leidde ons naar nog drie andere exemplaren, die allemaal sterke gelijkenissen met elkaar hebben. Zo stond de Latijnse tekst onder het Medemblicker portret nagenoeg identiek op een houtschildering van Radboud die de Oostfrie graaf Edzard von Innhausen und Knyphausen in 1892 bezat.

Een precieze kopie zal het echter niet zijn geweest, aangezien de 'König' was afgebeeld 'in einem roten Hemde mit Gold eingefasst'. Het koningshemd in Medemblick is donkergroen, maar wél voorzien van een rode mantel met een gouden voering in het midden. Van Edzards houtschildering hangt een kopie in Slot Lütetsburg, het origineel is verloren gegaan bij een brand in 1893. De kopie is geschilderd in de romantische stijl, maar of het origineel ook zo modern aandeed, is onzeker.²⁵

Een ander schilderij bevond zich in de nalatenschap van rijksarchivaris Hendrik van Wijn, dat in 1834 onder de hamer ging en in eigendom kwam van de familie Van Sminia uit Burgum. In 1877 pronkte het op de Historische Tentoonstelling van Friesland in Leeuwarden.²⁶ Lange tijd vermoedde men dat het rond 1890 in bezit kwam van het Fries Genootschap, dat een portret laat bewaren in het depot van het Fries Museum. Een recente inventarisatie wees echter uit dat dit om een versie van de Medemblicker schilder Chris Manshande (1876-1945) gaat: een kopie van het portret uit zijn geboortestad. Op zijn vroegst betreft dat dus een laatnegentiende-eeuws doek.

Via archiefonderzoek is het Van Sminia-exemplaar getraceerd bij nazaten en medio 2020 naar aanleiding van dit onderzoek gerestaureerd: de eigenaar was zeer verheugd met kennis over de geschiedenis van het schilderij. Het portret kent eenzelfde beeldvorming als de Medemblicker variant, zij het dat Radboud is afgebeeld met een rode mantel. Zijn gezicht is voller en expressiever, waardoor de koning minder statig oogt. Of zoals een recensent van de Leeuwarder expositie in 1877 opmerkte: 'de uitdrukking van diens gelaat teekent weinig vasten wil en onverzettelijkheid'.²⁸

Het Medemblikker portret vanaf de negentiende eeuw

Door de eeuwen heen bleef het stadsbestuur zich bekommeren om het schilderij van Medembliks mythische voorvader. In 1804 kreeg schilder Jacob Braaff opdracht voor een restauratie. Helaas is onbekend wat hij veranderde: de stadsrekening vermeldt dat Braaff het heeft 'gerepareerd'.²⁹

Getuige negentiende-eeuwse reisverslagen is het portret zeker ook geen anoniem object geworden, al bestaat er enige verwarring over de verblijfplaats en het bestaan van een mogelijke kopie.³⁰ Uitgever Evert Maaskamp meldt rond 1813, dat het schilderij op het Medemblikker raadhuis voorhanden is. Later verhuisde het wellicht naar het kasteel, aldus het relaas van de voetreis die de Amsterdamse rechtenstudent Jacob van Lennep in 1823 ondernam met een studiegenoot. Op het kasteel toonde burgemeester Pont de jongelui een 'afbeeldsel' van koning Radboud in de fraaie vergaderruimte van de maatschappij voor 't Nut van het Algemeen.

Of betrof dat een kopie, zoals Van der Aa in zijn beroemde *Aardrijkskundig woordenboek* (1846) noteerde? De letterkundige meldt dat 'weleer een oud geschilderd afbeeldsel van Koning Radboud' in de burgemeesterskamer hing, 'thans bijna geheel vergaan'. Een paar jaar later spreekt hij van een 'eene kopij' van het schilderij dat 'vroeger op het stadhuis gevonden werd'. De diverse auteurs zijn kortom niet eenduidig waar het portret in de eerste helft van de negentiende eeuw aan de muur hing.³¹

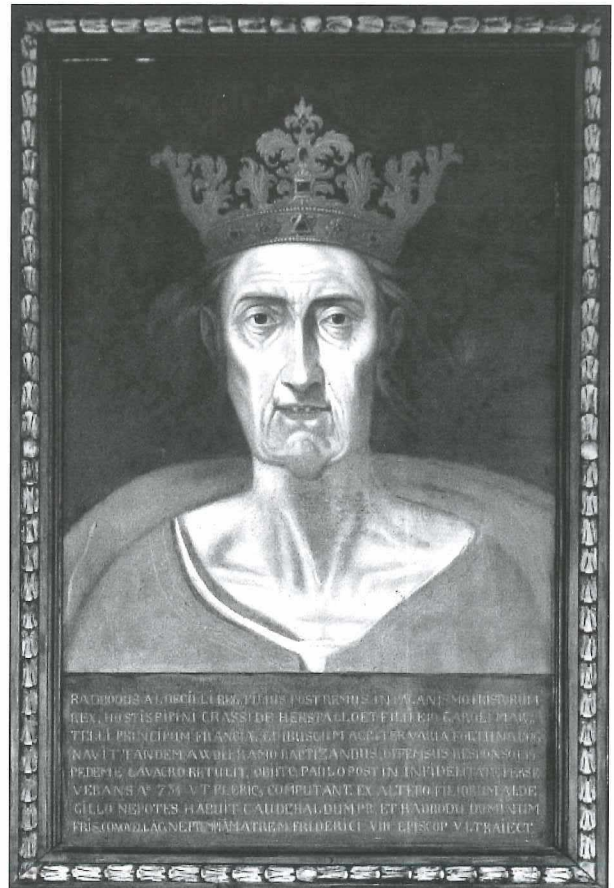
In 1858 verwijst de schrijver Johannes Terwen naar het stadhuis als locatie waar het portret zich bevindt. Of hij en Van der Aa de situatie ter plekke zelf hebben waargenomen valt echter te betwijfelen. Meer houvast bieden latere auteurs, die specifiek zijn in hun beschrijving. Bijvoorbeeld de cultuurhistoricus Henry Havard, die in de zomer van 1873 een zeiltocht maakte langs de 'dode steden van de Zuiderzee'. Uitgedaagd door een kasteelmedewerker, die beweerde dat het schilderij zo oud was als de koning zelf, nam de Fransman vanaf een lange ladder 'een slecht olieverfdoek' waar, 'bedekt met vuil en rookaanslag'. Zijn conclusie luidde dat de ouderdom 'niet verder [teruggaat] dan de zestiende eeuw'.

Twee jaar later was provinciaal archivaris C.J. Gonet evenmin een enthousiast ooggetuige: in de Ridderzaal van het kasteel zag hij 'de slechte kopie van een portret van Koning Radbout (laatst 17e eeuw)'.³²

Samengevat is niet uit te sluiten dat op het kasteel een duplicaat van Radbouds portret hing, wellicht zelfs één die het oudere exemplaar verving. Logischer is dat het originele schilderij ergens ná 1813 van het stadhuis naar het slot werd verplaatst en door sommigen is aangezien als een dubbel, al dan niet gebaseerd op onjuiste informatie

Althans, van een vermeende kopie wordt in de twintigste eeuw met geen woord gerept door de diverse stadsbestuurders die zich hebben ingezet voor behoud van het portret. Zoals burgemeester Peters die het in 1935 grondig liet renoveren door 'den Ryks-schildery-hersteller'.³³

Waarschijnlijk is het schilderij in 1942 na de restauratie of na de oplevering van het nieuwe stadhuis weer teruggekeerd uit het kasteel.³⁴ In 1979 vond voor de laatste maal een, wederom broodnodige, restauratie plaats. Toen zijn onder meer de overschilderingen afgenomen en bijgewerkt.³⁵

Afb. 5: Kopie of impressie van het Radboudportret op Slot Lütetsburg, het oorspronkelijke exemplaar ging verloren bij een brand in 1899.

Conclusie

De Medemblikker Radboudtraditie is diepgeworteld en tegenwoordig nog altijd niet aan inflatie onderhevig. De stedelijke regenten bouwden hiervoor in de zeventiende eeuw een stevig fundament, met de Divisiechroniek en diverse andere geschiedkundige werken als raamwerk. De relatie tussen de stad en de vermeende Friese voorvader gaf de stad allure en aanzien. Dat uitte zich onder meer in verzen, een scheepsnaam en de vernoeming van het oorspronkelijk dertiende-eeuwse kasteel. Toch is het geschilderde portret aan de muur van de voormalige raadzaal in het stadhuis de meest prominente Medemblikker herinnering aan Radboud.

Over de herkomst en ouderdom ervan zijn de geraadpleegde bronnen niet eenduidig.

Het Medemblicker exemplaar, dat een vroeg twintigste-eeuwse kopie kent, is vermoedelijk het oudste van de vier bekende Radboudportretten. Stijl en iconografie van de Oostfriese variant en het Van Sminia-portret maken het aannemelijk dat zij hierop geïnspireerd zijn. Het is echter ook mogelijk dat de portrettraditie teruggaat tot de zestiende eeuw: wellicht naar het exemplaar van Viglius van Aytta. Nader (kunst)historisch onderzoek zou meer duidelijkheid kunnen verschaffen. Wellicht leidt het tot kennis over het eventuele bestaan van andere portretten die nu onder de radar verkeren. Ook zou het een nuttige bijdrage leveren aan de rijke verzameling verhalen over Radboud.

De mythische Friese koning geniet de laatste jaren een hernieuwde belangstelling. Zo verschenen geactualiseerde historisch publicaties, een roman, film en openluchtvoorstelling. Meer dan dertienhonderd jaar na zijn dood is de vorst springlevend. Zijn unieke portret in Medemblik is daarom niet alleen een icoon van de stad maar een prominent onderdeel van de Radboudtraditie in het algemeen.

Mark Raat en Peter Swart
Medemblik/Hoorn, juli 2021

Geraadpleegde bronnen

- A.J. van der Aa, *Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, deel 7*, Gorichem, 1846, 753.
- A.J. van der Aa, *Nederland. Handboekje voor reizigers door ons vaderland*, Amsterdam, 1849.
- Redmer Alma, 'Das Porträt Focko Ukenas. Entschlüsselung der Geschichte eines Bildnisses mit Hilfe der forensischen Genealogie', *Emder Jahrbuch*, 101, 2021, 9-50.
- Cornelius Aurelius, *Die cronycke van Hollandt Zeelandt ende Vrieslant*, Leiden, 1517.
- J. Belonje & R. Kaptein, 'Een kroniek van Medemblik', *BMHG*, 64, 1943, 45-107.
- James Bender, *Dutch Warships in the Age of Sail 1600-1714*, Barnsley, 2014.
- John Brozius, *Was getekend, Jacob Braaff. Medemblik door de ogen van een negentiende-eeuwse schilder*, Hoorn, 2016.
- Dirk Burger van Schoorel, *Chronyk van de Stad Medemblik*, Amsterdam, 1710 & Hoorn, 1767.
- Gebroeders Van Cleef & B. Scheurleer, *Catalogus der handschriften [e.v.] nagelaten door Mr. Henrik van Wyn [e.v.]*, Den Haag, 1834.
- Gids voor de bezoekers der Historische Tentoonstelling van Friesland [e.v.]*, Leeuwarden, 1877.
- P.J. Glasz, 'Voormalige glasschilderingen, zoo te Alkmaar als door Alkmaar elders geschonken', *Oud-Holland*, 26, 1908, 69-90.
- Alida Gundlach, *Herrenhäuser in Niedersachsen, Hannover*, 2002.
- Henry Havard, *Pittoreske reis langs de dode steden van de Zuiderzee*, Amsterdam, 2012.
- Jahrbuch der Gesellschaft für bildende Kunst und vaterländische Altertümer zu Emden*, 10.2, 1893.
- Josje van Leeuwen, *Middeleeuws Medemblik. Een centrum in de periferie [e.v.]*, Hoorn, 2014.
- J. van Lennep & M.E. Kluit, *Nederland in den goeden ouden tijd [e.v.]*, Utrecht, 1942.
- Han Nijdam & Otto S. Knottnerus, 'Redbad, the Once and Future King of the Frisians', Halink (red.), *Northern Myths, Modern Identities [e.v.]*, Leiden, 2019, 87-114.
- Evert Maaskamp, *Reis door Holland in de jaren 1806-1812, deel 3*, Amsterdam, 1813.
- D.J. van der Meer, *Boerderijenboek Hennaarderaardeel 1511-1698*, Leeuwarden, 2004.
- Hans Mol & Gilles de Langen, 'Koning Redbad en zijn bewegingsruimte', *De Vrije Fries*, 100, 2020, 28-41.
- Hendrick Janszoon Prins, *Medemblicker Scharre-Zoodtje, Ghevangen en ontweydt van verscheyden Visschers*, Medemblik, 1650.
- Peter Swart, 'Het oude stadhuis van Medemblik', *Medemblick* 18, 2010, 32-37.
- J.L. Terwen, *Het Koninkrijk der Nederlanden voorgesteld in eene reeks van naar de natuur geteekende schilderachtige gezigten*, Gouda, 1858.
- Cornelis Rhijnenburgh, *Vreugde-bergh, het tweede deel. Bestaende in nieu-jaers en kars-gesanggen, ziel-suchten, en andere opmerckende deuntjes*, Medemblik, 1661.
- E.H. Waterbolk, *Omtrekkende bewegingen*, Hilversum, 1995.
- Pierius Winsemius, *Chronique ofte historische geschiedenis van Vrieslant*, Franeker, 1622.
- G.A. Wumkes, *Bodders yn de Fryske striid*, Bolsward, 1926.
- NA – Nationaal Archief, Den Haag.
TR – Tresoar, Leeuwarden.
WFA – Westfries Archief, Hoorn.
- AFG – Archief Fries Genootschap (205-08).
GBM – Gemeentebestuur Medemblik (1440).
NWF – Notarissen in West-Friesland tot 1843 (1685).
MBZ – Archief Ministerie van Binnenlandse Zaken, Afdeling Kunsten en Wetenschappen (2.04.13).
OAM – Oud Archief Medemblik (0715-01).
- Herkomst afbeeldingen:
Rijksmuseum, Amsterdam: 1.
Robert Gieling, Medemblik: 2.
Bob Goedewaagen, Rotterdam: 3.
Fries Museum, Leeuwarden: 4.
Susanne Güttler, Lütetsburg (Duitsland): 5.

¹ Voor het originele artikel, zie: Mark Raat & Peter Swart, 'Geplaatst en opgehangen tot een eeuwige gedagtenisse. Een portret van koning Radboud en zijn relatie met de stad Medemblik', *De Vrije Fries*, 100, 2020, 92-101.

² Mol & De Langen; Van Leeuwen, 205-213.

³ Aurelius, fol. 50r; 56r.

- ⁴ Winsemius, fol. 36; Burger van Schoorel (1710), 12; idem (1767), de prent bevindt zich tussen blz. 72 en 73.
- ⁵ Zie bijvoorbeeld de tekst ter toelichting op Medemblik in de stedenatlas van Blaeu (1652): '[...] doch de gheleerden in die dinghen, sijn tot op desen dach vande de waerheyt van dat ghevoelen, noyt voldaan en vergenoecht gheweest, met eenighe bewijsen [...]'].
- ⁶ Glasz, 76.
- ⁷ Prins, 15.
- ⁸ WFA, OAM, inv. 11, fol. 33r; inv. 716, fol. 95v.
- ⁹ WFA, NWF, inv. 3171, akte 16; Bender, 81-85.
- ¹⁰ Belonje & Kapitein, 72; 91; 97.
- ¹¹ WFA, OAM, inv. 10, fol. 222v; 'Te laten wassen' in de betekenis van laten toenemen. Eerder vergaderden de directeuren in een herberg.
- ¹² Rhijnenburg, 178.
- ¹³ WFA, OAM, inv. 1515.
- ¹⁴ Nijdam & Knottnerus, 104-105; Wumkes, 38-39; Waterbolk, 101.
- ¹⁵ Alma, 22-24.
- ¹⁶ Van der Meer, 348.
- ¹⁷ Wumkes, 38; De datering van het Medemblikker schilderij is gebaseerd op informatie van deskundigen uit twee offertes voor de restauratie van het portret.
- ¹⁸ Belonje & Kapitein, 101.
- ¹⁹ Burger van Schoorel (1767), 25.
- ²⁰ Swart, 32-34.
- ²¹ WFA, OAM, inv. 1678e, rekeningen 18 januari en 20 november 1665; 12 en 16 januari 1666; 2 februari 1666; inv. 573, fol. 95v en 98v.
- ²² In onze zoektocht hebben wij helaas inv. 1679a (OAM) niet kunnen bekijken omdat deze stukken in te slechte staat verkeren. De rekeningen en kwitanties uit de periode ca. 1660-1672 betreffen: WFA, OAM, inv. 1675a; 1677g; 1678a t/m e; 1679b en -c.
- ²³ WFA, OAM, inv. 1678d, rekening 27 augustus 1664.
- ²⁴ Belonje en Kapitein, 101; Burger van Schoorel (1767), 25.
- ²⁵ *Jahrbuch der Gesellschaft*.
- ²⁶ Van Cleef & Scheurleer; TR, AFG, inv. 237, nr. 24; inv. 239, fol. 55r; inv. 388, nr. 14.
- ²⁷ Collectie Fries Museum, object S1967-040.
- ²⁸ *Gids voor de bezoekers*, 35.
- ²⁹ WFA, OAM, inv. 1723d, betaling 6 mei 1804; Brozius, 18-19.
- ³⁰ Met dank aan Ben Dijkhuis, die ons wees op de diverse reisverslagen.
- ³¹ Van Lennep & Kluit, 35; Van der Aa (1846), 753; Van der Aa (1849), 65.
- ³² Terwen, 92; Havard, 78; NA, MBZ, inv. 1135.
- ³³ WFA, GBM, inv. 823, dossier 1.852.14.
- ³⁴ Swart, 36-37; In ieder geval bevond het Radboudportret zich in 1953 op het stadhuis (WFA, GBM, inv. 1206, brief 15 april 1953).
- ³⁵ WFA, GBM, inv. 1371.

Geen Abdiestroop of Kloosterhonig meer!

Als ge een **zeker voorbehoedmiddel** wenscht tegen **hoest en verkoudheid**, gebruik dan het **gezuiverde**

Roggemeel van H. Raat te Medemblik.

Hetzelve is te bekomen in zakjes van 1 pond à 16 cts. en van een half pond à 8 ct. Op elk pakje is eene *gebruiksaanwijzing* afgedrukt.